

HARLAN KOBEN

NEZNANAC

Prevela
Milica Cvetković

Laguna

Naslov originala

Harlan Coben
The Stranger

Copyright © 2015 by Harlan Coben
All rights reserved.

Copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Za uspomenu na mog rođaka Stivena Rajtera

I za njegovu decu Dejvida, Samantu i Džejsona

*O dušo moja, budi spremna za dolazak Neznanca,
Spremna budi za onoga koji ume da pita.
Ali postoji neko ko pamti put do vaših vrata:
Život možete izbeći, ali Smrt: Ne!**

Tomas Sterns Eliot

* Prevod Raše Livade i Davida Albaharija u: T. S. Eliot, *Pesme*, Srpska književna zadruga, Beograd, 1998.

PRVO POGLAVLJE

NEZNANAC NIJE ODJEDNOM UZDRMAO Adamov svet. U to će se kasnije ubeđivati i sam Adam Prajs, ali lagaće. Adam je znao nekako odmah, od one prve rečenice, da zauvek nestaje život zadovoljnog oženjenog čoveka i oca iz unutrašnjosti. Naizgled je to bila jednostavna rečenica, ali u tonu je bilo nečega pouzdanog, čak i brižnog, što je Adamu dalo do znanja da nikad više ništa neće biti kao pre.

„Nisi morao da ostaneš s njom“, rekao je neznanac.

Bili su u Sidarfildu u Nju Džersiju, u sali Američke legije.* Sidarfild je gradić pun bogatih menadžera hedž fondova, bankara i ostalih finansijskih gospodara svemira. Svi oni su voleli da piju pivo u sali Američke legije, jer ih je privlačila udobnost mesta ispod njihovog nivoa, gde su se pretvarali da su onaj najplemenitiji i najpošteniji sloj društva, kao u reklami za dodž ram, a zapravo su bili sve osim toga.

* Organizacija američkih veterana iz Drugog svetskog rata i ratova nakon toga. (Prim. prev.)

Adam je stajao za lepljivim šankom. Iza njega je bila tabla za pikado. Neonski natpisi su reklamirali svetlo Mile-rovo pivo, ali Adam je u desnoj ruci držao bocu badvajzera. Okrenuo se prema tom čoveku kad mu je ovaj neupadljivo prišao, pa iako je već znao odgovor, ipak je pitao: „Obraćas li se meni?“

Onaj čovek je bio mlađi od većine očeva u sali, vitkiji, gotovo mršav, s krupnim, prodornim plavim očima. Ruke su mu bile bele i tanke, a pod kratkim rukavima nazirale su mu se tetovaže. Nosio je kačket. Nije bio baš hipster, ali delovao je nekako štreberski, kao da vodi tehnološko odeljenje i da ne vidi sunca.

One prodorne plave oči upro je u Adamove s takvom ozbiljnošću da je ovaj pozeleo da skrene pogled. „Rekla ti je da je trudna, zar ne?“

Adam je nesvesno stegao bocu s pivom.

„Zato si ostao. Korin ti je rekla da je trudna.“

Upravo tad je Adam osetio kako mu se nekakav preki-dač pokreće u grudima, kao da je neko aktivirao digitalni crveni tajmer na bombi iz filmova, i sad on kreće da otkucava. Tik, tik, tik, tik.

„Poznajem li te ja?“

„Rekla ti je da je trudna“, ponovio je neznanac. „Mislim, Korin. Rekla ti je da je trudna, a onda i da je izgubila bebu.“

Sala Američke legije bila je puna gradskih glava porodica u belim majicama za bejzbol s tričetvrt rukavima, u vrećastim šortsevima sa mnogo džepova ili u farmerkama koje im spadaju. Mnogo ih je nosilo kačkete. Te večeri se održavalo izvlačenje timova lakrosa za dečake četvrtog, petog i šestog razreda, kao i izbor za prvi tim. Ako neko poželi da vidi ponašanje ličnosti tipa A u prirodnom okru-

ženju, pomislio je Adam, samo neka gleda roditelje kad se uključe u izbor svog potomstva za tim. To bi trebalo da snima kanal Diskaveri.

„Osećao si obavezu da ostaneš, jesam li u pravu?“, pitao je onaj čovek.

„Ne znam, dođavola, niko...“

„Adame, lagala je.“ Mlađi čovek je govorio tako ubedljivo, ne samo kao da nešto pouzdano zna već i da mu u suštini Adamova dobrobit leži na srcu. „Korin je sve izmislila. Uopšte nije bila trudna.“

Reći su sletale kao udarci, ošamućivale Adama, crple mu otpor, od njih se osećao omamljeno, kao bokser kome sudija broji do osam. Želeo je da uzvрати udarce, da zgrabi tog tipa za košulju, da ga baci na drugi kraj prostorije zato što je tako uvredio njegovu ženu. Međutim, to nije uradio iz dva razloga.

Prvi je bilo to ošamućeno primanje udaraca i crpljenje otpora.

A drugo, zbog nečeg u načinu na koji je taj čovek govorio, u njegovom tonu punom samopouzdanja, ubeđenosti, Adam je pomislio da je bolje da ga sasluša.

„Ko si ti?“, pitao je.

„Zar je važno?“

„Da, važno je.“

„Ja sam neznanac“, kazao je ovaj. „Neznanac koji nešto važno zna. Adame, lagala te je. Korin. Uopšte nije bila trudna. Sve je to bila podvala da te vrati.“

Adam je zavrteo glavom. Nekako se borio s omamljenošću, trudio se da bude racionalan i miran. „Video sam test.“

„Lažan.“

„Video sam sliku s ultrazvučnog pregleda.“

„Opet lažno.“ Digao je ruku pre nego što Adam išta kaže. „Da, lažan je bio i stomak. Ili da kažem, stomaci. Kad je trudnoća počela da se primećuje, uopšte je nisi video голу, zar ne? Šta je radila? Tvrdila je da oseća nekakvu večernju mučninu kako bi izbegla seks? Uglavnom se to dešava. Pa kad dođe do spontanog pobačaja, osvrneš se i shvatiš da je od samog početka ta trudnoća bila teška.“

Snažan glas s drugog kraja sale vikao je: „U redu, ljudi, uzmite još po pivo, pa da počnemo.“

To je bio glas Tripa Evansa, predsednika lige lakrosa, nekadašnjeg direktora reklamne agencije s Avenije Medison i prilično dobrog čoveka. Ostali očevi su uzimali aluminijske stolice, onakve na kakvima se sedi na dečjem školskom koncertu, pa ih ređaju ukруг po prostoriji. Trip Evans je pogledao u Adama, primetio da mu je lice nesumnjivo pobledelo, i zabrinuto se namrštio. Adam mu je odmahnuo glavom i ponovo se okrenuo ka neznancu.

„Ko si ti?“

„Misli o meni kao o svom spasitelju. Ili o prijatelju koji te je upravo oslobodio iz zatvora.“

„Mnogo sereš.“

Tad su svi razgovorili utihnuli. Glasovi su se prigušili, u tihoj sali čula se samo škripa stolica. Očevima su se menjali izrazi lica, u skladu sa atmosferom koja vlada kad se izvlači sastav timova. Adam je to mrzeo. Čak nije ni trebalo da bude tu – došao je umesto Korin. Ona je blagajnik odbora lakrosa, ali je zbog promene datuma održavanja nastavničke konferencije u Atlantik Sitiju, a i pored toga što je to bio najznačajniji dan u godini za sidarfildski lakros – zapravo i glavni razlog tolikog Korininog zauzimanja – Adam bio primoran da je zameni.

„Trebalo bi da mi budeš zahvalan“, kazao je onaj čovek.

„O čemu to pričaš?“

Prvi put se čovek nasmešio. Adam je morao da primeti dobrodušnost osmeha, osmeha iscelitelja, čoveka koji jednostavno želi da učini nešto ispravno.

„Slobodan si“, rekao je neznanac.

„Lažeš.“

„Znaš i sam, Adame, da nije tako.“

S druge strane prostorije Trip Evans je doviknuo: „Adame?“

Gledao ih je. Sad su svi sedeli osim Adama i neznanca.

„Moram da idem“, šapnuo je neznanac. „Ali ako ti zaista treba dokaz, proveri svoju viza karticu. Potraži naplatu *Novelti fansija*.“

„Čekaj...“

„Još nešto.“ Čovek se nagnuo prema njemu. „Da sam na tvom mestu, verovatno bih proverio DNK oba sina.“

Tik, tik, tik... traas! „Šta?“

„Za to nemam račun, ali kad je žena spremna da laže o nečem kao što je ovo, e, pa sasvim je moguće da i nije prvi put.“

I tad je neznanac, ostavivši Adama ošamućenog tim poslednjim optužbama, žurno izašao.

DRUGO POGLAVLJE

KAD JE ADAM USPEO DA POVRATI snagu u nogama, potrčao je za neznancem.

Prekasno.

Ovaj je taman sedao na suvozačko sedište sive honde akord. Auto je krenuo. Adam je potrčao kako bi bolje video, možda da uhvati broj registarske tablice, ali uspeo je da shvati samo da je odavde, iz Nju Džersija. Dok je auto skretao ka izlazu, primetio je još nešto.

Vozila ga je žena.

Bila je mlada i plavokosa. Kad joj je lice obasjala ulična svetiljka, video je da i ona gleda njega. Pogledi su im se sreli samo na tren. Na licu joj se ogledala zabrinutost, sažaljenje.

Zbog njega.

Auto je nestao urlajući. Neko ga je pozvao po imenu. Okrenuo se i pošao unutra.

KRENULI SU od izbora za domaći tim.

Adam se trudio da pažljivo prati, ali mu se činilo da zvuci putuju kroz salu kao da stižu iza vrata tuša. Korin je Adamu olakšala posao. Ocenila je svakog dečaka koji se kvalifikovao da uđe u tim šestaka, tako da je ostalo da on prosto izabere na osnovu toga ko je preostao. A, u stvari, pravi razlog Adamovog prisustva bio je da se uveri da će Rajan, njihov sin šestak, ući u ekipu koja će putovati. Tomas, njihov stariji sin koji je išao u drugi razred gimnazije, u bratovljevom uzrastu izuzet je iz najboljeg tima kad je bio tih godina zato što se, kako je Korin mislila a Adam bio sklon da se složi, njegovi roditelji nisu na vreme uključili. Mnogo očeva je te večeri tamo bilo ne iz ljubavi prema sportu, već da zaštite interes svog deteta.

Među njima i Adam. Jadno, ali tako je.

Pokušao je da zanemari ono što je upravo čuo – ko je uopšte taj tip? – ali to mu nije uspevalo. Vid mu je bio zamućen dok je gledao Korinine „skautske izveštaje“. Njegova žena je volela red, bila je gotovo pedantna, a dečake je popisala od najboljeg ka najlošijem. Kad bi neko od njih bio izabran, Adam je tupo samo precrtao njegovo ime. Proučavao je ženin savršeni rukopis, gotovo kao šablon za ona slova što vam učitelj kači nad tablom. Takva je Korin. Devojka koja bi ušla u razred i žalila se da će pasti, a prva završavala test i dobijala najvišu ocenu. Bila je pametna, ambiciozna, lepa i...

Lažljiva?

„Momci, hajde da ih podelimo u timove koji će putovati“, kazao je Trip.

Opet je salom odjeknula škripa stolica. Sve vreme kao u magli, Adam se pridružio krugu četvorice ljudi koji će

okupiti timove A i B. Ovo je zaista bilo važno. Tim domaće lige ostaje u gradu. Najbolji igrači idu u A i B timove, pa putuju i igraju turnire po čitavoj državi.

Novelti fansi. Zašto mu to ime zvuči poznato?

Glavni trener šestaka se zvao Bob Bejm, ali ga je Adam u sebi uvek zvao Gaston, po ličnosti iz Diznijevog crtanog filma *Lepotica i zver*. Bob je bio nalik lisnatom testu, s radosnim osmehom kakav se sreće samo kod glupih ljudi. Bio je glasan, ponosan, glup i zao, a kad je hodao, isturenih grudi, mašuci rukama, kao da ga je pratila pesma iz filma: „Niko nije tako prepreden, niko se ne bori, ne puca kao Gaston...“

Potisni to, Adam je govorio sebi. Neznamac se samo poigravao s tobom...

Biranje timova bi trebalo da traje sasvim kratko. Svako dete je ocenjeno od jedan do deset u raznim kategorijama – držanje štapa, brzina, snaga, dodavanje, i tome slično. Ocene su sabirane i izračunata je prosečna. Teorijski, treba samo ići po spisku, prvu osmoricu staviti u A tim, sledeću osmoricu u B, a ostatak nije dovoljno dobar. Jednostavno. Međutim, prvo svi moraju biti uvereni da su njihovi sinovi u timovima koje oni treniraju.

Dobro, i to je urađeno.

Zatim se kreće po spiskovima. Sve je išlo glatko dok nisu došli do poslednjeg biranja za tim B.

„Džimi Hoč bi trebalo da uđe“, izjavio je Gaston. Bob Bejm je retko jednostavno govorio. Uglavnom je davao izjave.

Jedan od njegovih bojažljivih pomoćnih trenera – Adam mu nije znao ime – primetio je: „Ipak, i Džek i Logan su rangirani bolje od njega.“

„Da, tačno“, izjavio je Gaston. „Ali znam tog dečka. Džimija Hoča. Bolji je igrač od te dvojice. Samo je loše prošao na testiranju.“ Zakašljao se pokrivši usta pesnicom, pa nastavio: „Džimiju je osim toga ova godina bila teška. Njegovi roditelji su se razveli. Treba da mu olakšamo i stavimo ga u tim. Zato, ako niko nema ništa protiv...“

Već je pisao Džimijevo ime.

Adam se i sam iznenadio kad je rekao: „Ja sam protiv.“

Sve oči bile su uprte u njega.

Gaston je isturio bradu s jamicom prema Adamu. „Molim?“

„Ja sam protiv“, kazao je Adam. „Džek i Logan imaju bolje rezultate. Ko je od njih dvojice bolji?“

„Logan“, rekao je jedan od pomoćnika.

Adam je pogledao u spisak i video ocene. „Dobro, Logan treba da uđe u tim. On je bolje ocenjen i rangiran.“

Pomoćnici nisu glasno graknuli, ali kao da jesu. Gaston nije navikao da mu se preispituju odluke. Nagnuo se napred i iskezio ogromne zube. „Bez uvrede, ali ti si ovde samo da zameniš suprugu.“

Naglasio je reč *supruga*, kao da to što treba nju zameniti ne znači da si muško.

„Nisi čak ni pomoćnik trenera“, nastavio je Gaston.

„To je tačno“, kazao je Adam. „Ali umem da čitam brojke, Bobe. Loganova ukupna ocena je 6,7. Džimi je postigao samo 6,4. Čak i s današnjom novom matematikom, 6,7 je veće od 6,4. Ako će pomoći, mogu da ti napravim grafikon.“

Gaston nije prepoznao sarkazam. „Ali upravo sam objasnio, ovde ima olakšavajućih okolnosti.“

„Razvod?“

„Upravo tako.“

Adam je pogledao u pomoćne trenere. Pomoćni treneri su iznenada našli nešto očaravajuće na zemlji pred sobom. „Dobro, u tom slučaju, znaš li nešto o Džekovoj ili Loganovoj situaciji u kući?“

„Znam da su njihovi roditelji zajedno.“

„Znači, odsad nam je to presudan faktor?“, pitao je Adam. „Tvoj brak je zaista dobar, zar ne, Ga...“ Umalo ga je stvarno oslovio sa Gaston. „Bobe?“

„Šta?“

„Ti i Melani. Vas dvoje ste najsrećniji par koji znam, je li tako?“

Melani je bila sitna čila plavuša, koja je treptala kao da ju je neko upravo ošamario. Gaston je voleo da je u javnosti pipa po zadnjici, ne toliko da bi iskazao ljubav, pa čak ni požudu, već da bi pokazao kako je ona njegovo vlasništvo. Sad se nagnuo napred i pokušao da pažljivo odmeri reči. „Da, brak nam je dobar, ali...“

„E, pa to bi trebalo da smanji bar pola poena tvom sinu, zar ne? Znači, to obara Boba Mlađeg na... da vidim... na 6,3. Tim B. Hoću da kažem, ako ćemo da Džimiju digne-
mo ocenu zato što njegovi roditelji imaju nekih nevolja, zar ne treba isto tako da tvom sinu spustimo ocenu, jer ste vi u dozlaboga savršenim odnosima?“

Jedan od pomoćnih trenera je upitao: „Adame, je l' ti dobro?“

Adam je naglo okrenuo glavu prema tom glasu i odbru-
sio: „Odlično mi je.“

Gaston je počeo da steže pesnice.

„Korin je sve izmislila. Uopšte nije bila trudna.“

Adam je pogledao tog krupnog čoveka u oči i zadržao pogled. *Hajde, veliki*, pomislio je. Baš večeras. Gaston je

bio od onih krupnih i mišićavih ljudi za koje ste znali da se samo prave važni. Preko Gastonovog ramena Adam je primetio kao ih Trip Evans iznenađeno posmatra.

„Ovo nije sudnica“, kazao je Gaston i iskezio zube. „Preterao si.“

Adam nije video sudnicu već četiri meseca, ali nije se potrudio da ga ispravi. Podigao je one spiskove. „Bobe, procene su ovde s određenim razlogom.“

„I mi smo ovde s određenim razlogom“, kazao je Gaston i prošao šakom kroz gustu crnu kosu. „Kao treneri. Kao ljudi koji su godinama gledali tu decu. Mi donosimo krajnji sud. Ja, kao glavni trener, donosim krajnji sud. Džimi ima dobar stav. To je isto važno. Nismo mi računari. Koristimo sve što možemo da izaberemo decu koja su to najviše zaslužila.“ Raširio je ogromne ruke, trudeći se da pridobije Adama. „Uostalom, hajde, pričamo o poslednjem detetu u timu B. To i nije nešto.“

„Kladim se da za Logana jeste.“

„Ja sam glavni trener. Moja je presudna.“

Društvo je počelo da se razilazi. Adam je zaustio još nešto da kaže, ali je shvatio da nema svrhe. Ne bi pobedio u toj raspravi, a zašto se uopšte i upuštao u nju? Čak nije ni znao ko je taj Logan. Samo je time malo skrenuo misli od onog haosa koji je ostao za neznanцем. Ništa više. Znao je to. Ustao je sa stolice.

„Kuda si ti krenuo?“, pitao je Gaston isturene brade tako dugo da je prosto pozivao na udarac pesnicom.

„Rajan je u timu A, je l' tako?“

„Jeste.“

Zato je Adam i bio tamo – da, ako je potrebno, zastupa sina. To je obavljeno. Sve ostalo je nebitno. „Laku noć, momci.“

Adam je opet otišao do šanka. Dao je znak Lenu Gilmanu, načelniku gradske policije, koji je voleo da radi kao barmen jer je tako pazio da nema vožnje pod dejstvom alkohola. Ovaj je i sam klimnuo glavom i gurnuo Adamu bocu badvajzera. Adam je odvio poklopac nešto poletnije nego što je trebalo. Trip Evans mu je prišao. Len je i njemu gurnuo badvajzer. Trip je digao bocu i kucnuo se s Adamom. Pili su bez reči dok se sastanak nije rasturio. Momci su dovikivali pozdrave. Gaston je teatralno ustao – voleo je teatralnost – i besno pogledao Adama. Ovaj je podigao bocu prema njemu kao da mu nazdravlja. Gaston je izjurio iz sale.

„Stičeš prijatelje?“, pitao je Trip.

„Šta mogu kad sam druželjubiv“, odvratio je Adam.

„Znaš da je on potpredsednik odbora?“

„Moram se setiti da kleknem na koleno sledeći put kad ga budem video“, kazao je Adam.

„Ja sam predsednik.“

„U tom slučaju, treba da nabavim štitnike za kolena.“

Trip je klimnuo glavom, jer mu se dopala rečenica. „Bob prolazi kroz težak period.“

„Bob je serator.“

„Pa jeste. Znaš li zašto ja uporno držim predsedničko mesto?“

„To ti donosi poene kod ženskih?“

„Da, i to. A i zato što, ako se povučem, Bob će me naslediti.“

„Ježim se od toga.“ Adam je spustio pivo. „Treba da krenem.“

„Nema posao.“

„Ko?“

„Bob. Izgubio ga je još pre godinu dana.“

„Žao mi je što to čujem“, rekao je Adam. „To ipak nije izgovor.“

„Nisam ni rekao da jeste. Samo sam hteo da znaš.“

„Kapiram.“

„I tako“, nastavio je Trip, „Bob ima tog tipa koji može da mu pomogne da nađe posao – na visokom nivou, značajan tip.“

Adam je stao. „Kao što je otac Džimija Hoča?“

Trip ništa nije rekao.

„Zato hoće da taj klinac uđe u tim?“

„Šta, zar misliš da je Boba briga jesu li dečakovi roditelji razvedeni?“

Adam je samo vrteo glavom. „I tebi to ne smeta?“

Trip je slegnuo ramenima. „Ništa ovde nije čisto. Kad se roditelj uključi u sport kojim se dete bavi, znaš da to postaje kao da imaš lavicu s mladunčetom. Ponekad izaberu dete koje živi u susedstvu. Ponekad izaberu dete zato što ima zgodnu kevu koja se za utakmice oblači provokativno...“

„To znaš iz ličnog iskustva?“

„Uhvatio si me. A ponekad izaberu dete zato što njegov otac može da pomogne da dobiju posao. Čini mi se da je to bolji razlog od većine drugih.“

„Čoveče, tako si ciničan za jednog direktora reklamne agencije.“

Trip se nasmešio. „Da, znam. Ali o tome stalno pričamo. Koliko daleko bi otišao da zaštitiš svoju porodicu? Nikad ne bi nikog povredio; ja nikad ne bih nikog povredio. Ali ako ti neko zapreti porodici, ako to znači da treba da spaseš rođeno dete...“

„Onda bismo i ubili?“

„Osvrni se oko sebe, prijatelju.“ Trip je raširio ruke. „Ovaj grad, ove škole, programi, deca, porodice – ponekad

se zamislim i ne mogu da poverujem kako smo srećni. Živimo u snu, znaš.“

Adam je to znao. Na izvestan način. Od slabo plaćenog javnog pravobranioca postao je preplaćeni advokat za eksproprijacije upravo da bi obezbedio taj san. Zapitao se vreda li to. „A šta je s tim što Logan treba da plati za to?“

„Otkad je život pravedan? Vidi, imam neke klijente iz velike fabrike automobila. Da, znaš koje. I da, nedavno si pročitao u novinama kako su zataškali problem u vezi sa upravljačkim stubovima. Mnogo ljudi je povređeno ili poginulo. Ti iz fabrike automobila zaista su dobri ljudi. Normalni. Pa kako su onda dozvolili da se to dogodi? Kako su smislili neko sranje u odnosu troškova i koristi i dozvolili da ljudi izgину?“

Adam je shvatio kuda to vodi, ali je s Tripom uvek bilo lepo pričati. „Zato što su korumpirani skotovi?“

Trip se namrštio. „Znaš da to nije tačno. Oni su kao radnici u fabrici duvana. Jesu li oni svi zli? Ili šta je s svim onim pobožnim ljudima koji zataškavaju crkvene skandale ili, šta ja znam, onima što zagađuju reke? Jesu li, Adame, svi oni jednostavno korumpirani skotovi?“

Trip je bio takav. Tata filozof iz unutrašnjosti. „Reci ti meni.“

„Pitanje je kako na to gledaš, Adame.“ Trip se smešio. Skinuo je kačket, zagladio proređenu kosu, pa ga vratio na glavu. „Mi, ljudi, ne gledamo pošteno. Uvek smo pristrasni. Uvek štitimo vlastite interese.“

„Jedno primećujem u svim tim primerima...“, počeo je Adam.

„Šta?“

„Novac.“

„Novac je koren svakog zla, prijatelju.“

Adam se setio neznanca. Pomislio je na svoje sinove koji su sad kod kuće i verovatno rade domaće zadatke ili igraju neku video-igricu. Pomislio je na svoju ženu na nekoj nastavničkoj konferenciji tamo u Atlantik Sitiju.

„Ne sveg zla“, rekao je.